MARCEL GHIȚĂ, CONSTANTIN IAȚCO,
CARMEN OLGUȚA BREZULEANU, MARIUS VORNICEANU

GUVERNANȚA CORPORATIVĂ ȘI AUDITUL INTERN

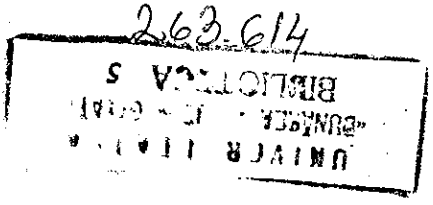
TIPO MOLDOVA

III 20.849

MARCEL GHIȚĂ, CONSTANTIN IAȚCO,
CARMEN OLGUȚA BREZULEANU, MARIUS VORNICEANU

GUVERNANȚA CORPORATIVĂ ŞI AUDITUL INTERN

TIPO MOLDOVA

IAŞI, 2009

Cuprins

Cuvânt înainte 11

PARTEA I – GUVERNANȚA CORPORATIVĂ

Capitolul 1
Guvernanța 15

1.1. Clarificări conceptuale şi evoluția conceptuală 15
1.2. Conceptul de guvernanță corporativă 20
1.3. Impactul produs de eşecurile guvernanței corporative 26
1.4. Codurile de bună practică 33
1.5. Modele de guvernanță corporativă 56
1.6. Modelul clasic al responsabilităților guvernanței corporative 57
1.7. Măsurarea nivelului guvernanței corporative 88

Capitolul 2
Managementul riscului 95

2.1. Introducere în filosofia riscurilor 95
2.2. Conceptul de risc 99
2.3. Registrul riscurilor 105
2.4. Politica de risc şi strategia riscurilor 115
2.5. Procesul gestionării riscurilor 118
2.6. Etapele procesului de gestionare a riscului 125
2.6.1. Identificarea riscurilor 125
2.6.2. Evaluarea riscurilor 131
2.6.3. Controlul riscurilor 138
2.6.4. Analiza şi raportarea riscurilor 143
2.7. Etapele procesului de gestionare a riscurilor – studiu de caz 146

Capitolul 3
Controlul intern 151

3.1. Conceptul de control 151
3.2. Caracteristicile controlului intern 165
3.3. Responsabilitatea controlului intern 168
3.4. Cadre de control 175
3.4.1. Modelul CoSo 176
3.4.2. Modelul CoCo 188
3.4.2.1. Considerații generale 188
3.4.2.2. Structura modelului CoCo 194
3.4.3. Comparație între modelele CoSo și CoCo 198
3.4.4. Alte modele de control 201
3.5. Implementarea sistemelor de control managerial 205
3.5.1. Elaborarea cadrului normativ pentru reorganizarea sistemului de control intern.. 205
3.5.2. Constituirea grupului de lucru 216
3.5.3. Responsabilitatea reorganizării sistemului de control managerial 221
3.5.4. Elaborarea registrelor de riscuri și a procedurilor operaționale 227
3.6. Etapele programului de implementare a sistemului de control managerial 235

PARTEA A II-A – AUDITUL INTERN

Capitolul 4
Cadrul profesional al auditului intern 259

4.1. Contextul apariției auditului intern 259
4.2. Evoluția auditului intern 265
4.3. Definirea conceptului de audit intern 268
4.4. Caracteristicile auditului intern 271

Capitolul 5
Paralele între conceptul de audit intern și alte concepte 277

5.1. Paralelă între auditul intern și auditul extern 277
5.2. Paralelă între auditul intern și controlul intern 282
5.3. Paralelă între inspecție și auditul intern 285
5.4. Relațiile de intercondiționare dintre control și audit 290

Capitolul 6
Reglementarea şi coordonarea auditului intern în sectorul public în România 301

6.1. Cadrul legislativ 301
6.1.1. Organizarea auditului intern 301
6.1.2. Obiectivele şi sfera de activitate a auditului public intern 306
6.1.3. Tipurile de audit intern 306
6.1.4. Desfăşurarea auditului intern 307
6.1.5. Statutul, numirea, obligaţiile şi interdicţiile auditorilor interni 311
6.2. Cadrul normativ 312
6.2.1. Cadrul normativ pentru activitatea de asigurare 312
6.2.2. Cadul normativ pentru activitatea de consiliere 314
6.2.2.1. Dispoziţii generale 314
6.2.2.2. Independenţa, obiectivitatea şi conştiinţa profesională 315
6.2.2.3. Norme privind desfăşurarea misiunilor de consiliere 316
6.3. Cadrul procedural 321

Capitolul 7
Consilierea sau consultanţa furnizată de auditul intern 323

7.1. Conceptele de asigurare şi consultanţă 323
7.2. Includerea serviciilor oferite de auditul intern în Carta auditului intern 327
7.3. Consideraţii privind desfăşurarea activităţilor de consiliere/consultanţă 329

Capitolul 8
Standardizarea auditului intern 335

8.1. Organizarea internaţională a auditului intern 335
8.2. Standardele de audit intern 339
8.2.1. Codul deontologic al auditorului intern 340
8.2.2. Standardele de calificare 346
8.2.3. Standardele de funcţionare 346
8.2.4. Standardele de implementare 347
8.3. Responsabilitatea auditului intern 348

Capitolul 9
Planificarea auditului intern 351

9.1. Conceptul de planificare a auditului 351
9.2. Sistemul de planificare a activităţilor de audit intern 354
9.3. Stabilirea dimensiunii compartimentului de audit intern 359

9.4. Metodologia de evaluare a riscurilor în vederea planificării auditului anual – recomandări din practica internațională 363

Capitolul 10
Analiza riscurilor pentru întocmirea programului de audit - Studiu de caz 367

Capitolul 11
Analiza riscurilor pentru întocmirea programului de audit 383

Capitolul 12
Metodologia derulării misiunilor de audit intern.
Managementul resurselor umane - studiu de caz 407

12.1. Pregătirea misiunii de audit intern 410
12.1.1. Inițierea auditului 411
12.1.2. Colectarea și prelucrarea informațiilor 420
12.1.3. Identificarea și analiza riscurilor 426
12.1.4. Elaborarea programului de audit 504
12.1.5. Ședința de deschidere 529
12.2. Intervenția la fața locului sau munca pe teren 532
12.2.1. Colectarea dovezilor 533
12.2.2. Constatarea și raportarea iregularităților 654
12.2.3. Revizuirea documentelor de lucru 656
12.2.4. Ședința de închidere 661
12.3. Raportul de audit intern 669
12.3.1. Elaborarea proiectului raportului de audit intern 669
12.3.2. Transmiterea proiectului raportului de audit intern 688
12.3.3. Reuniunea de conciliere 689
12.3.4. Întocmirea raportului de audit intern 690
12.3.5. Difuzarea raportului de audit intern 696
12.4. Urmărirea recomandărilor 696
12.5. Supervizarea 703
12.6. Programul de asigurare și îmbunătățire a calității 714
12.6.1 Evaluarea internă 714
12.6.2. Evaluarea externă 718

Capitolul 13
Cooperarea pentru asigurarea funcției de audit intern 719

13.1. Necesitatea asigurării unei funcții de audit intern eficiente 719
13.2. Soluții pentru asigurarea funcției de audit intern la entitățile mici 723

Capitolul 14
Atestarea auditorilor interni din România 727

Capitolul 15
Comitetele de audit 733

15.1. Definirea, rolul si organizarea comitetului de audit 733
15.2. Relatia comitetului de audit cu ceilalti "actori" din organizatie 735
15.3. Carta comitetului de audit 739

Capitolul 16
Relația auditului intern cu auditul extern 745

16.1. Necesitatea colaborarii profesionale a auditorilor 745
16.2. Termenii protocolului dintre auditul extern si auditul intern în sectorul public 748

Capitolul 17
Relația auditului intern cu frauda 755

17.1. Conceptul de fraudă 755
17.2. Procedura actuală privind frauda sau semnalmentele existenței unei fraude 757
17.3. Responsabilitățile auditorilor interni privind prevenirea, detectarea și investigarea fraudei 760

Capitolul 18
Programul de asigurare și îmbunătățire a calității activității de audit intern 765

18.1. Conceptul de asigurare 765
18.2. Revizuirea garanției calității 766
18.3. Revizuirea și garantarea calității activității de audit intern 771

Bibliografie 777

Anexe 781

1. Regulamentul de organizare și funcționare a Comitetului pentru Audit Public Intern 781
2. Unitatea Centrală de Armonizare pentru Auditul Public Intern - organigramă 785
3. Regulamentul de organizare și funcționare a Unității Centrale de Armonizare pentru Auditul Public Intern 786
4. Carta auditului intern 791

5. Glosar 799
6. Codul privind conduita etică a auditorului intern 802
7. OMFP nr. 768/2003 pentru aprobarea delegării unor atribuții din competența UCAAPI în competența compartimentelor de audit intern ale DGFP județene și a Municipiului București 808
8. OMFP nr. 769/2003 pentru aprobarea procedurii de avizare a numirii/destituirii șefilor compartimentelor de audit intern din entitățile publice 810
9. Standardele de audit intern 811